

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XL/173 /2010
Rady Gminy w Naruszewie
z dnia 09 marca 2010 roku

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI RADZYMIN NA LATA 2010 – 2018

„Chcemy być gminą o zrównoważonym rozwoju, z nowoczesnym rolnictwem oraz dobrym i średnim przemysłem, głównie przetwórczym, o czystym środowisku naturalnym, dobrą infrastrukturą techniczną, kultywującą tradycje i dziedzictwo kulturowe, z możliwością uprawiania różnych form turystyki i aktywacji wypoczynku, oferującą obiekty i tereny do zagospodarowania przez inwestorów” – oto strategiczne, długofalowe cele, które przyświecają całej społeczności i władzom Gminy Naruszewo.

Naruszewo, 2010

1. WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości obejmuje wykaz priorytetów i celów rozwoju miejscowości Radzymin na lata 2010 - 2018 zgodnie z dokonaną przez społeczność lokalną analizą zasobów i ustaloną hierarchią potrzeb. Podstawowym celem przygotowania *Planu* w oparciu o konsultacje społeczne jest pobudzenie aktywności lokalnych środowisk i stymulowanie współpracy mieszkańców na rzecz rozwoju oraz promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną, kulturową i przyrodniczą.

Plan Odnowy Miejscowości wskazuje zadanie inwestycyjne przewidziane do realizacji w ramach Działania Osi 4 – Leader, Działanie 4.1/413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Wskazana w *Planie Odnowy Miejscowości Radzymin* inwestycja stanowi podstawę do konstruowania montażu finansowego i przygotowania aplikacji o wsparcie finansowe ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Dokument *Plan Odnowy Miejscowości* został przygotowany zgodnie z wytycznymi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz jest spójny z Lokalną Strategią Rozwoju dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Przyjazne Mazowsze, Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Naruszewo, Strategią Rozwoju Powiatu Płońskiego, Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013.

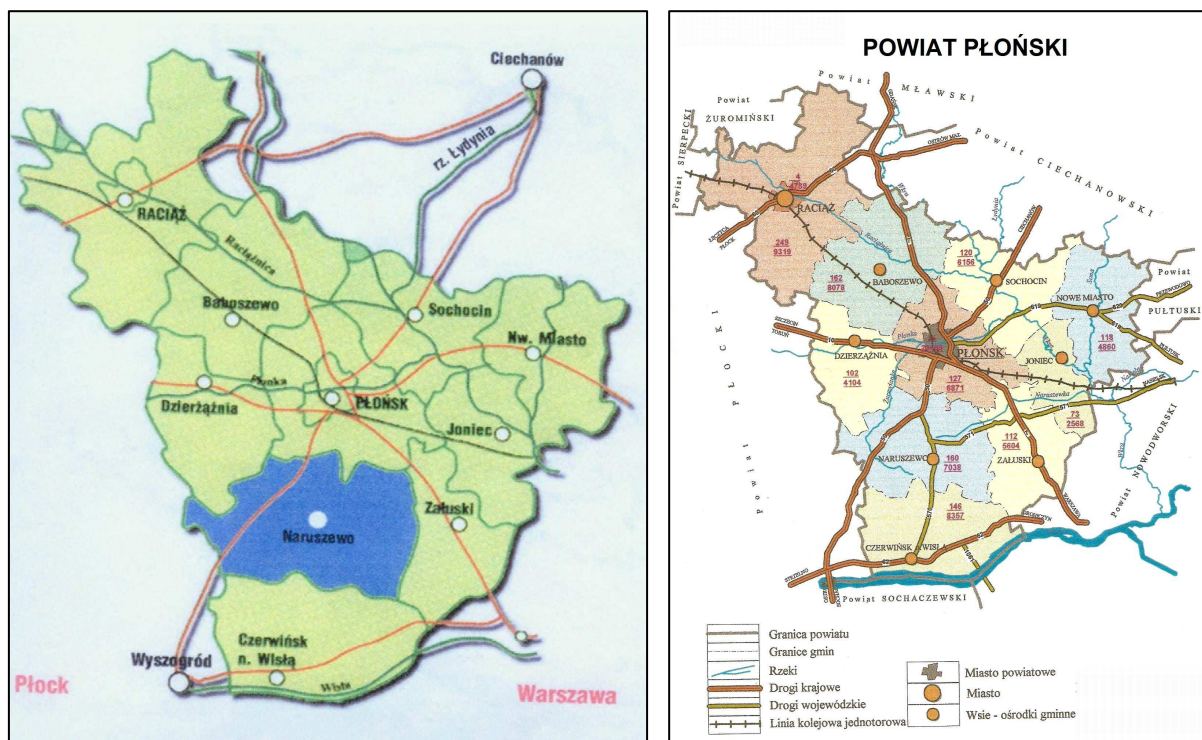
Opracowanie programu oraz jego realizacja w najbliższych latach ma na celu:

- poprawę warunków życia mieszkańców,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości,
- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturowych mieszkańców,
- zagospodarowanie i upiększenie terenu wsi,
- zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich zaangażowania w sprawy rozwoju wsi,
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miejscowości,
- stworzenie szansy uzyskania środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

2. GMINA NARUSZEWO

2.1 Charakterystyka Gminy

Gmina Naruszewo to gmina wiejska, typowo rolnicza, położona w południowo – zachodniej części powiatu płońskiego (powiat usytuowany jest w północno – zachodniej części województwa mazowieckiego). Leży w odległości około 65 km od Warszawy i około 11 km od Płońska. Od północy gmina graniczy z gminami Płońsk i Dzierżanina, od wschodu z gminą Załuski, od południa z gminą Czerwińsk nad Wisłą, od południowego zachodu z miastem – gminą Wyszogród i bardzo małym odcinkiem gminy Bulkowo i powiatu plockiego. Gmina Naruszewo zajmuje powierzchnię 160 km² tj. 16 000 ha, co stanowi ok. 11,56% ogólnej powierzchni powiatu. Gminę zamieszkuje 6 762 osób (dane z dnia 31.12.2009r.). W granicach gminy znajdują się 42 miejscowości. Największymi pod względem zaludnienia miejscowościami są: Nacpolsk, Zaborowo oraz Radzymin.

Źródło: Materiały własne Urzędu Gminy w Naruszewie

2.2 Warunki przyrodnicze

Walory środowiskowe i turystyczne gminy Naruszewo zachęcają do wypoczynku, z dala od hałaśliwych i zatłoczonych miejskich aglomeracji. Środowisko naturalne gminy

stanowi atrakcję dla gości z kraju i zagranicy. Bogactwo przyrody tego obszaru niepowtarzalnie komponuje się z pięknem tutejszych krajobrazów.

Gmina Naruszewo położona jest w obrębie Niziny Środkowomazowieckiej, na Wysoczyźnie Płońskiej. Tereny przecinają liczne doliny oraz dolinki erozyjne. Rzeźba jest bardziej urozmaicona w części południowej i na znacznej części zajęta przez siedliska leśne. W części północnej, bardziej monotonnej, istnieją korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Na terenie gminy nie występują większe ograniczenia dla lokalizacji osadnictwa z wyjątkiem dolin rzecznych, terenów zastoiskowych, których grunty są z reguły nawodnione, małospoiste i niekorzystne dla budownictwa.

Teren gminy rozcinają doliny Naruszewki i Żurawianki – w północnej części oraz dolina Strugi na południu. Naruszewka jest prawobrzeżnym dopływem Wkry, którego obszar

źródłowy leży w rejonie Radzymina. W 98% swojej długości jest nieuregulowana. Powierzchnia jej dorzecza wynosi 120 km² zaś całkowita długość rzeki to 23 km. Żurawianka, zaś jest prawobrzeżnym dopływem Płonki, długości około 20,3 km. Jej źródło mieści się w okolicy miejscowości Srebrna, na południe od Naruszewa. Struga,

o długości około 14 km, swój początek ma w pobliżu miejscowości Strzembowo, a ujście w Wiśle.

2.3 Położenie komunikacyjne

Oś komunikacyjną gminy stanowi droga krajowa Nr 50 Płońsk – Wyszogród. Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie Nr 570 Wróblewo – Naruszewo – Czerwińsk i Nr 571 Naruszewo – Nasielsk. Sieć drogowa obejmuje łącznie – 384,8 km, z czego droga krajowa – 12,4 km, drogi wojewódzkie – 18 km, powiatowe – 71 km. 64% ogólnej długości dróg na terenie gminy stanowią drogi gminne – 247 km, w tym drogi o nawierzchni bitumicznej 42,53 km, żwirowej 104,31 km, gruntowej ulepszonej 2,16 km, gruntowej naturalnej 97,10 km. Drogi gminne stanowią uzupełnienie układu

komunikacyjnego gminy. Obsługują przede wszystkim zabudowę rozproszoną, stanowią komunikację wewnątrz wsi, tworzą powiązania między wsiami i ułatwiają dojazdy do użytkowników rolnych.

Na terenie gminy Naruszewo nie występuje transport kolejowy, natomiast komunikację zbiorową zapewnia przedsiębiorstwo PKS Ciechanów, oddział w Płońsku.

2.4 Gospodarka

Według bazy danych ewidencji działalności gospodarczej na terenie gminy Naruszewo zarejestrowanych jest 216 podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2009r.). Nie znajdziemy tu dużych zakładów przemysłowych. Nieliczne z nich zatrudniają więcej niż kilkanaście osób. Większość to zazwyczaj podmioty kilku osobowe lub tzw. rodzinne. Na terenie gminy dominują przedsiębiorcy zajmujący się usługami transportowymi oraz szeroko rozumianym handlem. Stanowią większość liczby przedsiębiorców, zarejestrowanych w rejestrze działalności gospodarczej. Pozostałe podmioty prowadzą działalność w zakresie usług fryzjerskich, hydraulicznych, malarskich, stolarskich, mechaniki pojazdowej oraz usług weterynaryjnych.

2.5 Rolnictwo

Większość terenu gminy Naruszewo używana jest rolniczo. Najlepsze gleby usytuowane są w północno – zachodniej i południowo – wschodniej części gminy.

Największy procentowy udział mają gleby klasy IIIa i IIIb. W północno – wschodnim regionie gminy występują głównie gleby zaliczane w klasyfikacji do klasy IVa i IVb. Są to obszary gleb średnio korzystne dla produkcji rolnej. Na obszar prawie 15934,3 ha użytki rolne wynoszą 12119,63 ha, z tego:

Grunty orne	10632,29 ha
w tym:	
klasa I	0,00 ha
klasa II	61,78 ha
klasa III a	1142,54 ha
klasa III b	2522,44 ha
klasa IV a	3314,51 ha
klasa IV b	1876,73 ha
klasa V	1363,43 ha
klasa VI	347,50 ha
klasa VI z	3,37 ha
Łąki	567,81 ha
Pastwiska	919,53 ha

Wśród upraw tradycyjnych można wyróżnić uprawę zbóż (pszenica, żyto, owies, jęczmień i ich mieszanki), rzepaku, buraków cukrowych oraz ziemniaków.

Dominującym zaś kierunkiem hodowli zwierzęcej jest głównie hodowla żywca wieprzowego oraz wołowego a także produkcja mleka.

2.6 Ludność

WIEK	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	OGÓŁEM
0 – 2	121	120	241
3	43	43	86
4 – 5	76	46	122
6	40	37	77
7	31	33	64
8 – 12	195	195	390
13 – 15	124	136	260
16 – 17	95	89	184
18	51	48	99
19 – 65	2275	-	2275
19 – 60	-	1817	1817
>65	366	-	366
>60	-	781	781
Ogółem	3417	3345	6762

Źródło: dane Urzędu Gminy Naruszewo; stan na 31.12.2009r.

Gminę Naruszewo zamieszkuje 6762 osób (stan na 31.12.2009r.), w tym 3417 mężczyzn i 3345 kobiet. Ludność w wieku produkcyjnym (tj. mężczyźni w wieku od 18 do 64, kobiety w wieku od 18 do 59) stanowią 60,52%.

Podczas ostatniego spisu ludności wykazano, że w 2002 roku 137 mieszkańców gminy miało wykształcenie wyższe, 95 policealne, 702 średnie, 1469 zasadnicze zawodowe, 2849 podstawowe i 428 nieukończone podstawowe. Biorąc pod uwagę zależność wykształcenia od płci można stwierdzić, że kobiety posiadają lepsze wykształcenie, np. stanowią one 60% osób z wykształceniem wyższym, 73% z policealnym i 56% średnim.

74% ludności mieszka w gminie Naruszewo od urodzenia. Wśród przybyłych 70% osiedliło się na tym terenie jeszcze przed rokiem 1988.

Według danych z 2002 roku ludność zamieszkała na terenie gminy utrzymuje się przede wszystkim z pracy we własnym gospodarstwie rolnym (34%). Z pracy poza rolnictwem oraz w sektorze publicznym i prywatnym utrzymuje się ok. 32%. Pozostałe źródła utrzymania to między innymi renty, emerytury oraz zasiłki, z których korzysta 34% mieszkańców. 99,7% ludności gminy mieszka z samodzielnych mieszkaniach. W blokach (Nacpolsk, Wróblewo) mieszka około 500 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie wynosi 61,7 m².

2.7 Szkolnictwo

Na terenie gminy Naruszewo funkcjonuje 6 szkół podstawowych (w Naruszewie, Krysku, Sobanicach, Nacpolsku, Zaborowie, Radzyminku) oraz dwa gimnazja (w Naruszewie i Nacpolsku). 1 września 2009 roku naukę rozpoczęło łącznie 487 uczniów w sześciu szkołach podstawowych oraz 276 uczniów w dwóch gimnazjach.

Poniższe tabele przedstawiają liczbę uczniów w rozbiciu na poszczególne szkoły w gminie Naruszewo, w roku szkolnym 2009 – 2010:

Szkoły podstawowe	Rok szkolny 2009 – 2010	
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
Naruszewo	148	6
Nacpolsk	101	6
Radzyminek	65	6
Krysk	66	6
Sobanice	54	6
Zaborowo	53	6
Razem	487	36

Źródło: dane Urzędu Gminy Naruszewo; stan na 31.12.2009r.

Gimnazja	Rok szkolny 2009 – 2010	
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
Gimnazjum w Naruszewie	168	6
Gimnazjum w Nacpolsku	108	6
Razem	276	12

Źródło: dane Urzędu Gminy Naruszewo; stan na 31.12.2009r.

W placówkach oświatowych w roku szkolnym 2009 – 2010, proces edukacyjno – wychowawczy realizowało 97 nauczycieli, w tym 73 – w szkołach podstawowych i 24 w gimnazjach.

Placówki oświatowe funkcjonują w 6 budynkach komunalnych.

2.8 Turystyka i kultura

Na terenie gminy Naruszewo znajduje się wiele znaczących obiektów kultury materialnej. Można do nich zaliczyć między innymi: zespoły dworskie, parkowe, obiekty sakralne i cmentarze, dzwonnice kościelne a także stanowiska archeologiczne.

Do głównych obiektów zabytkowych Gminy Naruszewo należą piękne kościoły.

Jednym z najstarszych kościołów jest **kościół pw. św. Floriana w Krysku**. Parafia powstała prawdopodobnie w połowie XIII wieku, choć nie ma na to potwierdzenia w dokumentach pisanych. Kamień wmurowany w najstarszą część kościoła z wyrytą datą 1262 pozwala sądzić, że już wówczas istniał tu jakiś kościół, a być może była tu jakaś parafia.

Pierwsza udokumentowana wiadomość o kościele pochodzi z 1426 roku. Murowany kościół wzniesiono w 1481 roku pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP i św. Floriana. W latach 1906 – 1907 staraniem ks. Franciszka Jarmańskiego, kościół powiększono przedłużając nawę, dobudowując zakrynię i powiększając wnętrze. Ołtarz główny jest neobarokowy

z połowy XIX wieku z barokowymi rzeźbami, z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem, na zasuwie obraz św. Józefa. Boczne ołtarze poświęcone są św. Annie i św. Stanisławowi Kostce.

Kolejnym kościołem, którym może się poszczycić gmina jest **kościół pw. św. Trójcy w Naruszewie**. Parafia powstała prawdopodobnie w XIII wieku. pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1425 roku, istniał tam wówczas drewniany kościół św. Tomasza. Wieś

Naruszewo była własnością plockich norbertanek. Po pożarze kościoła w 1629 roku zbudowano nowy, drewniany pod wezwaniem Świętej Trójcy, który konsekrowano w 1645 roku. Na głównym ołtarzu znajdował się obraz Świętej Trójcy, w górze obraz św. Józefa. Ołtarze boczne były poświęcone Matce Boskiej Częstochowskiej oraz drugi św. Annie

i św. Tekli. Budowy obecnego drewnianego kościoła z 1786 roku dokonał ks. Konstanty Wolicki, prałat kapituły plockiej. Kościół wyposażony jest w ołtarz główny manierystyczny z XVII wieku z figurą Matki Bożej, być może pochodzący z kościoła norbertanek w Płocku.

Kościół pw. św. Zygmunta w Żukowie. Parafia powstała prawdopodobnie w pierwszej połowie XIII wieku. Obecna drewniana świątynia została wzniesiona w 1785 roku. Restaurowana była w latach 1870 – 1908. ostatni gruntowny remont przeprowadzono w

1974 roku. W kościele umieszczone są trzy ołtarze: jeden główny i dwa boczne pochodzące z drugiej połowy XIX wieku. Wykonane są w stylu barokowym. W ołtarzu głównym umieszczony jest krucyfiks z I połowy XVIII wieku. W bocznym prawym ołtarzu znajduje się obraz św. Zygmunta z 1874 roku, namalowany przez Antoniego

Murzynowskiego. Kolejnym dziełem tego malarza jest obraz św. Wawrzyńca, patrona parafii. W kościele znajduje się drewniana chrzcielnica z drugiej połowy XVIII wieku.

Kolejnym zabytkiem, który mieści się na terenie gminy Naruszewo jest **kościół Starokatolicki Mariawitów**. Powstał w 1906 roku w wyniku rozłamu w polskim

kościół rzymskokatolickim, który nie zaakceptował „objawień o Bożym Miłosierdziu” Marii Franciszki Kozłowskiej opartej na tych objawieniach działalności Zgromadzenia Kapłanów Mariawitów. W 1935 roku w kościele tym doszło do rozłamu wywołanego licznymi reformami arcybiskupa Jana Kowalskiego. Reformy te nie zostały uznane przez większość

wspólnoty, a arcybiskup stworzył własną wspólnotę – Kościół Katolicki Mariawitów.

Oprócz pięknych, zabytkowych kościołów w gminie Naruszewo znajdziemy **Rezerwat Przyrody Noskowo**. Znajduje się na południe od Płońska, na terenie leśnictwa Tustań. Został utworzony w 1977 roku, na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 kwietnia 1977 roku. Spotkać tu można rzadko spotykane zbiorowisko łągów i grądów wilgotnych z wielogatunkowym drzewostanem. Głównymi gatunkami budującymi drzewostan są olsza czarna, jesion z domieszką grabu i wiązu oraz jaworu klon pospolity, dąb szypułkowy. Warstwa runa również jest bogato wykształcona, dominują tu między innymi miodunka ńmawa, zawilec gajowy, zawilec żółty, złoć żółta, fiołek leśny i kokorycz pełna. Największym okazem Rezerwatu Noskowo jest jesion wyniosły o średnicy 166 cm i wysokości 39 m. Jest to jeden z najgrubszych jesionów w Polsce.

W obrębie gminy Naruszewo wyróżniają się krajobrazowo tereny należące do Obszarów Chronionego Krajobrazu. Obszary te zajmują 6874,76 ha, co stanowi 43% ogólnej powierzchni gminy. Wyróżnia się dwa fragmenty takich obszarów: Naruszewski i Krysko – Joniecki.

Naruszewski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje atrakcyjny krajobrazowo fragment Wysoczyzny Ciechanowskiej od Nasielska do Pułtuska. W skład tego obszaru wchodzi 2574,47 ha powierzchni Nadleśnictwa Płońsk, lasy leśnictwa: Nacpolsk (1153 ha), Tustań (1142 ha) oraz uroczysko Złotopolice (279,47 ha). O powierzchni ogólnej 7030,20 ha, w tym 2348,60 ha lasu.

Krysko – Joniecki Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni ogólnej 9203,40 ha, w tym 889,80 ha lasów. W skład tego obszaru wchodzi 164,14 ha powierzchni Nadleśnictwa Płońsk oraz lasy leśnictwa Bolęcín i Joniec.

Elementami podlegającymi ochronie są również pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Należą do nich:

- ❖ jesion wyniosły, dąb szypułkowy oraz jesion wyniosły zwany „Mocarzem”, które znajdują się na terenie Kryska
- ❖ dąb szypułkowy na terenie parku w Radzyminie
- ❖ 3 topole na terenie parku w Drochowiu
- ❖ lipa drobnolistna na terenie Naruszewa
- ❖ 3 dęby szypułkowe na terenie Leśnictwa Tustań
- ❖ 5 lip drobnolistnych na terenie Leśnictwa Nacpolsk
- ❖ głaz narzutowy (granitognejs) na terenie gruntów wsi Wróblewo.

Na terenie gminy Naruszewo istnieje również siedem parków podworskich, m. in. w Zaborowie, Wróblewie, Strzembowie, Radzyminie, Pieścidłach, Nacpolsku oraz Krysku.

3. Inwentaryzacja zasobów służąca ujęciu stanu rzeczywistego

3.1 Charakterystyka miejscowości Radzymin

Wieś Radzymin położona jest w województwie mazowieckim w powiecie płońskim, gmina Naruszewo. W latach 1975 – 1998 należała administracyjnie do województwa ciechanowskiego. Wieś graniczy z Wichorowem, Naruszewem, Radzyminkiem i Jeżewem. Jeszcze do niedawna funkcjonował w Radzyminie Bank Spółdzielczy, Poczta oraz GS Radzymin.

3.2 Społeczeństwo

Obecnie Radzymin liczy 441 mieszkańców (stan na 31.12.2009r.). Struktura wiekowa jest zróżnicowana, co obrazuje poniższa tabela:

WIEK	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	OGÓŁEM
0 – 2	-	8	8
3	2	3	5
4 – 5	6	2	8
6	11	3	14
7	14	4	18
8 – 12	14	14	28
13 – 15	8	9	17
16 – 17	7	7	14
18	2	1	3
19 – 65	134	-	134
19 – 60	-	119	119
>65	27	-	27
>60	-	46	46
Ogółem	225	216	441

Źródło: dane Urzędu Gminy Naruszewo; stan na 31.12.2009r.

3.3 Przedsiębiorczość

Na terenie Radzymina zarejestrowanych jest 15 przedsiębiorców. Działalność produkcyjną na potrzeby ludności prowadzi piekarnia w Radzyminie, która zatrudnia ok. 10 osób. Jest to największe przedsiębiorstwo prowadzone na terenie tej wsi.

3.4 Rolnictwo

Większość terenu Radzymina użytkowana jest rolniczo. Na obszar 772,33 ha grunty rolne wynoszą 537,96 ha, z tego:

- klasa II – 1,04 ha
- klasa III a – 49,91 ha
- klasa III b – 160,85 ha
- klasa IV a – 216,30 ha
- klasa IV b – 86,46 ha
- klasa V – 22,90 ha
- klasa VI – 0,51 ha

Łąki na terenie Radzymina zajmują 49,98 ha, a pastwiska 44,78 ha.

W Radzyminie przeważają gospodarstwa rolne o powierzchni od 1 ha do 5 ha, (40 gospodarstw). Gospodarstw o powierzchni od 5 ha do 10 ha jest około dziewiętnastu. Znajdują się również większe gospodarstwa, których powierzchnia sięga od 10 ha do 50 ha. Takich gospodarstw jest osiem. Na terenie Radzymina nie ma gospodarstw o powierzchni większej niż 50 ha.

3.5 Rys historyczny

Fot. Kościół pw. Apostołów Piotra i Pawła w Radzyminie

Radzymin zasługuje na uwagę ze względu na niezwykłą historię kościoła parafialnego pod wezwaniem Apostołów Piotra i Pawła. Parafia powstała w drugiej połowie XIV wieku (około 1390 roku), erygowana przez bpa Ścibora z Radzymina. Na miejscu dotychczasowego

kościół drewnianego wzniesiono w latach 1381 – 1390, z fundacji tegoż bpa Ścibora, kościół murowany z cegły pod wezwaniem św. Piotra i Pawła. Obecny kościół został zbudowany w pierwszej połowie XVI wieku, zaś w latach 1763 – 1767 – jako bardzo zniszczony uległ przebudowie, której dokonał właściciel Radzymina, Grzegorz Smoleński, kanonik płocki. Jest to budowla orientowana, murowana z cegły, z nawą na planie prostokąta z węższym prezbiterium. Ołtarz główny jest neobarokowy z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem, podobnie ołtarze boczne także neobarokowe z rzeźbami i obrazami.

Pośród kilku grobów znajdujących się w kościele pw. Apostołów Piotra i Pawła, odnaleźć można tablicę pamiątkową ku czci Artura Jaworowskiego. Artur Jaworowski był właścicielem dóbr Radzymina oraz prezesem Towarzystwa Rolniczego w Płońsku. Zasłynął również jako długoletni sędzia gminy Naruszewo. Mieszkańcy tutejszej parafii opowiadają, że podczas służby proboszcza ks. Telesfora Boguckiego rodzina zmarłego Artura Jaworowskiego chciała wmurować tablicę na jego grobie. Gdy podczas prac wykuto odpowiedzi otwór w ścianie zauważono wmurowaną tam stara trumnę. Po odkryciu wieka okazało się, że mieszczą się tam zwłoki jakiegoś kapłana. Do dzisiejszego dnia nie ustalono kogo zwłoki zostały tam pochowane i gdzie tak naprawdę znajduje się grób Artura Jaworowskiego.

Świątynia kryje w sobie również inne skarby, takie jak kocioł muzyczny. Przypomina on nam o dawnych rytuałach kościelnych. Jest to wielki bęben miedziany z naciągniętą na niego zwierzęcą skórą. Instrument ten jest jednym z niewielu zachowanych do dziś, tego typu sprzętów. Podobny kocioł znajduje się w jednej z kaplic bocznych w kościele św. Piotra i Pawła na Antokolu w Wilnie.

Historia pozostawiła również swój ślad na cmentarzu parafialnym. Jest tam mogiła powstańców.

Fot. Mogiła powstańców polskich

Jeden z grobów to mogiła majora wojsk polskich Maurycego Dobrzelewskiego. Druga niestety nie posiada napisu. Nie jesteśmy w stanie ocenić kto jest tam pochowany, ale przypuszczamy, że może być to mogiła powstańców pochodzących z parafii Radzymin. Obie mogiły związane są z okresem powstania listopadowego. Kiedy w połowie 1831 roku walki powstańcze przeniosły się bezpośrednio na rejon Płońska, przyniosły ze sobą epidemie cholery azjatyckiej. Mogiły pozostałe do dnia dzisiejszego nie pozwalają nam zapomnieć o tych, którzy zmarli w wyniku epidemii, a przede wszystkim o tych, którzy zginęli na polu woli.

Parafialny cmentarz w Radzyminie być może kryje również grób artysty Adama Kazimierza Feliksa Cierniewskiego. Nieznane jest dokładnie miejsce spoczynku malarza, możemy przypuszczać, że pochowano go w grobie jego rodziców. Artysta urodził się 11 maja 1866 roku w Warszawie. Naukę rysunku rozpoczął u Wojciecha Gersona (znany malarz i pedagog). Już od początku nauki malarstwo Adama cechowała staranność i dbałość o szczegóły. W jego twórczości dominowały obrazy niewielkich formatów, które przedstawiały przede wszystkim mazowieckie pejzaże: łąki, lasy, rzeki, pola, ale również pracujących chłopów. Jego arcydzieła można podziwiać w muzeum w Ciechanowie.

W miejscowości Radzymin znajduje się, wpisany do rejestru zabytków, budynek gorzelni wraz z murem z pocz. XX wieku, a także, usytuowane 600 m na wschód od kościoła parafialnego i na południe od Strugi, stożkowate grodzisko zwane Kopcem z XII-XIV wieku.

Fot. Budynek gorzelni w Radzyminie

W zasięgu terytorium Radzymina istnieje również pozostałość po parku dworskim, który figuruje w Rejestrze Ogrodów Polskich (zeszyt nr 6/69 poz. 134 str. 67). Powstał w 1903 roku z projektu S. Celichowskiego. Powierzchnia parku zajmuje ok. 4,2 ha. Drzewostan składa się głównie z gatunków rodzimych, ciekawostką jednak jest klon tatarski i klon srebrzysty. Park dworski wpisany od 1 czerwca 1980 roku do Rejestru Zabytków, nr 222/80.

3.6 Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza wsi

Plan Odnowy Miejscowości Radzymin powstał przy aktywnej współpracy mieszkańców wsi. Została powołana grupa inicjatywna w celu określenia potrzeb mieszkańców oraz w celu zdiagnozowania stanu obecnego i planów na przyszłość.

Poniżej zostało przedstawione zestawienie pytań, na które odpowiadali mieszkańcy wsi.

Pytanie	Stan obecny (jak jest?)	Stan planowany (jak być powinno?)
Co wieś wyróżnia?	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Korzystne położenie geograficzne i przyrodnicze: <ul style="list-style-type: none"> • stawy hodowlane, • duża lesistość terenu, ✓ Bliskość aglomeracji miejskiej – Płońsk, Wyszogród ✓ Zwarta zabudowa wsi ✓ Dobre, utwardzone drogi dojazdowe ✓ Wodociągi ✓ Atrakcyjne warunki do mieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wieś bezpieczna, uporządkowana, czysta, estetyczna i atrakcyjna dla mieszkańców ✓ Wykorzystanie terenów leśnych i zabytkowych do podniesienia atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej Radzymina
Jakie pełni funkcje?	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mieszkalna ✓ Rolnicza ✓ Centrum kulturowe (Kościół) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nowoczesna infrastruktura drogowa i techniczna zaspokajająca potrzeby spędzania wolnego czasu

<p>Kim są mieszkańcy?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rolnicy i ich rodziny ✓ Osoby utrzymujące się z pracy poza rolnictwem, dojeżdżające do pracy poza miejscem zamieszkania ✓ Drobni przedsiębiorcy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktywny udział mieszkańców w życiu społecznym i kulturowym wsi. ✓ Mieszkańcy będą doceniać i wykorzystywać bogactwo otaczającej przyrody, inwestując w rozwój dotychczasowych upraw oraz agroturystyki
<p>Co daje mieszkańcom utrzymanie?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rolnictwo ✓ Praca w firmach prywatnych, urzędach administracji samorządowej i państwowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uaktywnianie terenu do usług turystycznych, letniskowych i rekreacyjnych ✓ Uaktywnianie usług w gospodarstwach agroturystycznych.
<p>Jak wieś jest zorganizowana?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Działalność jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Radzyminie. W tej chwili nie posiada bazy. ✓ Działalność Uczniowski Klub Sportowy ✓ Działalność Rada Parafialna 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Społeczeństwo zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych wsi ✓ Doposażona jednostka Straży Pożarnej ✓ Wzrost zainteresowania społeczeństwa udziałem w imprezach kulturowych i sportowych oraz szukaniem sposobów uzyskania środków finansowych.
<p>W jaki sposób rozwiązywane są problemy społeczne?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ We wsi jest sołtys i Rada Sołecka, wszelkie problemy są rozwiązywane na spotkaniach na poziomie sołectwa lub gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Większy udział mieszkańców w rozwiązywaniu problemów wsi, współdziałanie z gminą z sprawach dotyczących wsi ✓ Demokratycznie, z poszanowaniem godności człowieka.

<p>Jakie obyczaje pielęgnuje i rozwija wieś?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obchodzone są wszystkie święta kościelne, np. uroczysty odpust św. Piotra i Pawła dla parafian i gości ✓ Parafialne dożynki ✓ Parafialne palmy i pisanki wielkanocne ✓ Młodzież organizuje przedstawienie jasełkowe w okresie Bożonarodzeniowym 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Organizowanie imprez, festynów kulturowych i sportowych, które zintegrują mieszkańców i bardziej zaangażują ich w sprawy publiczne.
<p>Jaki wieś ma wygląd?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wieś o dość zwartej zabudowie ✓ Przez wieś przebiega asfaltowa droga, wieś jest częściowo oświetlona ✓ Budynki są zadbane i utrzymane estetycznie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wyznaczenie i zagospodarowanie obszaru przestrzeni publicznej ✓ Zorganizowanie miejsca rekreacyjno-wypoczynkowego dla dzieci i mieszkańców dorosłych ✓ Budowa nowych dróg i ciągów pieszych ✓ Wieś czysta, zadbana, z dużą ilością naturalnej zieleni.
<p>Jakie jest rolnictwo?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rolnictwo w znacznej części na dość dobrym poziomie, specjalizujące się w produkcji roślinnej i zwierzęcej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rolnictwo spełniające standardy Unii Europejskiej: efektywne, ekonomiczne, nowoczesne i ekologiczne
<p>Jaka jest infrastruktura techniczna?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niedostateczna infrastruktura drogowa – drogi nieutwardzone ✓ Brak kanalizacji ✓ Wieś w pełni zwodociągowana ✓ Niedostateczne oświetlenie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zadawalająca infrastruktura drogowa ✓ Utwardzona większość dróg ✓ Wieś wyposażona w urządzenia kanalizacyjne (oczyszczalnie przydomowe) ✓ Wieś w pełni oświetlona
<p>Jaki jest stan otoczenia środowiska?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Warunki przyrodnicze sprzyjające turystyce i agroturystyce 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wykorzystywanie warunków przyrodniczych w celach rekreacyjnych

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Radzymin - Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z prostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- ZAGROŻENIA – to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- MOCNE STRONY – to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych wsi, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- SŁABE STRONY – to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej wsi, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania wsi, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest: unikanie zagrożeń, wykorzystywanie szans, wzmocnianie słabych stron, opieranie się na mocnych stronach.

Podczas konsultacji społecznych została przeprowadzona analiza wewnętrzna i zewnętrzna uwarunkowań rozwojowych uwzględniając silne i słabe strony wsi Radzymin oraz szanse i zagrożenia. W wyniku przeprowadzonej analizy SWOT ustalono mocne strony, na których należy oprzeć dalszy rozwój wsi, a także słabe strony, których oddziaływanie należy zminimalizować.

Mocne strony

- ✓ Dobry stan środowiska naturalnego
- ✓ Dogodne położenie komunikacyjne
- ✓ Aktywna młodzież

- ✓ Możliwość wyodrębnienie terenów pod inwestycje
- ✓ Akceptacja potencjalnych inwestorów
- ✓ Elastyczne, dostosowujące się do rynku indywidualne rolnictwo
- ✓ Potencjał dla rozwoju agroturystyki i produkcji zdrowej żywności – walory krajoznawczo-turystyczne

Słabe strony

- ✓ Niewystarczająca infrastruktura drogowa
- ✓ Niski stan zasobności gospodarstw
- ✓ Brak remizy strażackiej
- ✓ Brak świetlicy, w której młodzież i dzieci mogliby aktywnie spędzać czas wolny
- ✓ Ograniczony rozwój działalności pozarolniczej
- ✓ Niewystarczająca infrastruktura sportowa

Szanse

- ✓ Możliwość uzyskania dofinansowania inwestycji ze środków Unii Europejskiej
- ✓ Aktywność mieszkańców
- ✓ Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej
- ✓ Budowa świetlicy wiejskiej jako centrum, kulturalnego wsi

Zagrożenia

- ✓ Niski przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa
- ✓ Spadek opłacalności produkcji rolniczej
- ✓ Perspektywa odpływu wykształconej młodzieży, emigracja zarobkowa
- ✓ Brak zaplecza kulturalnego i rozrywkowego

5. Planowane kierunki rozwoju wsi

Strategia rozwoju Gminy Naruszewo wytycza cel najważniejszy, jakim jest zrównoważony rozwój gminy. Jednocześnie wskazuje obszary, które muszą stać się miejscem niezbędnych inwestycji i działań, które muszą zostać wykonane, aby cel strategiczny został zrealizowany.

Lokalny Plan Rozwoju Radzymina wytycza trzy kierunki rozwoju:

1. Rozwój rolnictwa i alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców gminy.
2. Rozwój infrastruktury technicznej.
3. Rozwój infrastruktury społecznej.

W ramach pierwszego kierunku wytyczono trzy zakresy działań:

- Rozwój nowoczesnego rolnictwa i leśnictwa.
- Rozwój agroturystyki i turystyki weekendowej.
- Rozwój drobnej przedsiębiorczości i otoczenia rolnictwa.

Wytyczone zakresy działań w ramach kierunku drugiego to:

- Uzupełnienie sieci wodociągowej, rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz regulacja stosunków wodnych.
- Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej.
- Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej.
- Stworzenie systemu zbierania i likwidacji odpadów.

Kierunek trzeci jest związany z zapewnieniem szeroko rozumianego bezpieczeństwa, likwidacją bezrobocia, ograniczeniem niedostosowania społecznego, dostępem mieszkańców do edukacji oraz usług zdrowotnych.

Wytyczono następujące zakresy działań dla kierunku trzeciego:

- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.
- Zapewnienie możliwości nowoczesnego kształcenia.
- Ograniczenie niedostosowania społecznego.
- Rozwój amatorskiego ruchu artystycznego i zapewnienie dostępności do dóbr kultury.

Wszelkie podejmowane przez społeczność miejscowości Radzymin inicjatywy mają na celu taki rozwój wsi, aby w 2018 roku była ona miejscem współpracy społeczności lokalnej, godnego życia, odpoczynku i rekreacji, atrakcyjnym dla turystów, przy wykorzystaniu wszystkich swoich walorów i potencjału.

Aby wizja osiągnięcia takiego stanu była możliwa do zrealizowania określono ogólne cele strategiczne.

Są to:

- poprawa jakości życia oraz bezpieczeństwa na wsi
- poprawa stanu infrastruktury drogowej
- zwiększenie stopnia zaangażowania mieszkańców w sprawy wsi
- wzrost integracji społecznej
- wzrost zainteresowania turystyką na wsi, rozwój agroturystyki
- poprawa atrakcyjności wsi pod względem turystycznym
- poprawa wizerunku i estetyki Radzymina

6. Planowana inwestycja – opis

6.1 Opis planowanego przedsięwzięcia realizowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Oś 4 Leader Działanie 4.1/413 Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju

1	Nazwa zadania	Odnowa wsi poprzez budowę świetlicy wiejskiej w Radzyminie
2	Cel	Budowa świetlicy wiejskiej w Radzyminie
3	Przeznaczenie	Świetlica wiejska w Radzyminie to ważne miejsce dla mieszkańców wsi. Radzymin nie dysponuje świetlicą, biblioteką ani żadnym innym miejscem, w którym mogliby spotykać się mieszkańcy aby czynnie uczestniczyć w życiu swojej małej społeczności. Również młodzież, która mogłaby rozwijać zainteresowania oraz aktywnie spędzać czas, przez brak wyposażonej i ogólnodostępnej świetlicy wiejskiej jest skazana na spędzanie czasu przed telewizorem lub komputerem. Dlatego tak ważna jest budowa świetlicy wiejskiej, dzięki której rozwinię się aktywność społeczności lokalnej. Realizacja zadania uaktywni życie kulturalne i towarzyskie mieszkańców Radzymina, jak również mieszkańców okolicznych wsi. Będzie można w niej przeprowadzać zebrania mieszkańców, różne szkolenia, kursy, spotkania informacyjne z zakresu rolnictwa, działalności pozarolniczej, agroturystyki oraz wszelkie imprezy. Zrealizowanie zadania przyczyni się do zadowolenia mieszkańców sołectwa, zwiększy atrakcyjność wsi, umożliwi mieszkańcom rozwijanie zainteresowań oraz stworzy im możliwość spotkań. Dzięki niej rozpocznie się proces przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W uzasadnieniu powyższego przedsięwzięcia należy zauważyć, że rozwój kulturalny, choć nie przynosi bezpośrednich korzyści materialnych, wpływa na każdą dziedzinę życia. Jest katalizatorem przemian społecznych. Będzie to miało bezpośrednie przełożenie na inne dziedziny życia mieszkańców wsi.

6.2 Zgodność projektu z Lokalną Strategią Rozwoju dla obszaru LGD Przyjazne Mazowsze

Projekt „**Odnowa wsi poprzez budowę świetlicy wiejskiej w Radzyminie**” wpisuje się w cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD Przyjazne Mazowsze:

I. Poprawa jakości życia na wsi, w tym warunków zatrudnienia

Cel 1. Poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców

Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań:

- ✓ twórcze spędzanie czasu poprzez organizowanie stałych spotkań, umożliwiających rozwój zainteresowań, połączonych np. z prezentacją i degustacją potraw regionalnych, kursy kulinarne dla młodych gospodyń, nauka haftu, robienia na drutach, nauka tańca,
- ✓ organizowanie zebrań mieszkańców wsi, ochotniczej straży pożarnej, rady sołeckiej m.in. w celu omawiania i rozwiązywania problemów w sołectwie,
- ✓ reaktywowanie Koła Gospodyń Wiejskich (planowane pomieszczenia kuchenne z wyposażeniem umożliwią kobietom, przy współpracy z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, organizację szkoleń z zakresu racjonalnego żywienia rodziny wiejskiej. Panie również chętnie sięgną po przepisy tradycyjnej kuchni regionalnej),
- ✓ integracja lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży (np. edukacja informatyczna pokoleń, gry, zabawy, zajęcia techniczne, muzyczne, sportowe itp.),
- ✓ integracja osób starszych ze społecznością lokalną poprzez cykliczne spotkania Seniorów – propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia poprzez zajęcia sportowo-zdrowotne oraz okolicznościowe spotkania wielopokoleniowe i kulturalne,
- ✓ organizowanie przedsięwzięć będących wynikiem kreatywnych pomysłów mieszkańców (np. mini festyny, imprezy okolicznościowe, spotkania opłatkowe, obchody Dnia Matki, Dnia Kobiet, Dnia Babci itp.),
- ✓ organizowanie spotkań artystyczno-kulturalnych (np. wystawy obrazów, rzeźb i rysunków lokalnych twórców oraz wieczory liryczne),
- ✓ zapewnienie dostępu do komputera oraz Internetu,

- ✓ aktywne spędzanie wolnego czasu poprzez poprawę kultury fizycznej (np. zajęcia na siłowni, bilard, „piłkarzyki”, tenis stołowy),
- ✓ rozwijanie nowych zainteresowań (np. poprzez spotkania i uczestnictwo na kółku astronomicznym prowadzonym przez Płońskie Koło Miłośników Astronomii im. Jana Walerego Jędrzejewicza na zasadzie wolontariatu przez osoby z gminy Naruszewo, które od wielu lat profesjonalnie zajmują się astronomią.

Działalność kółka astronomicznego to działalność o charakterze popularyzacyjno-naukowym, wychowawczym i edukacyjnym, mająca na celu uzupełnianie zajęć lekcyjnych o wiedzę ponadprogramową z zakresu astronomii i fizyki, a także mająca na celu umożliwianie rozwoju indywidualnego młodzieży oraz innych osób, interesujących się nauką hobbystycznie. Jest to działalność polegająca na organizowaniu wykładów, pogadank, prelekcji, wyjazdów o charakterze edukacyjnym do ośrodków naukowych, a także obserwacji astronomicznych o charakterze popularyzacyjnym oraz naukowym).

Do tej pory spotkania mieszkańców wsi Radzymin odbywały się w domu u sołtysa oraz w Szkole Podstawowej w sąsiedniej miejscowości Radzyminek.

Cel 2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego

Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań:

- ✓ organizowanie szkoleń, które przyczynią się do wzrostu zainteresowania pozyskiwaniem środków finansowych przez sołectwa, organizacje pozarządowe i prywatnych

usługodawców (szkolenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenia małej gastronomii itp.). Udostępnione pomieszczenia pozwolą na organizację szkoleń:

- dla rolników w zakresie podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych,
  - dla mieszkańców w zakresie wykorzystania zdolności i umiejętności (rzemiosła, rękodzieła artystycznego itp.),
- ✓ organizowanie poradnictwa dla dorosłych (np. spotkania z psychologiem, lekarzem, policjantem),
- ✓ szkolenia i działania promocyjne dla podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw z terenu sołectwa i całej gminy Naruszewo .

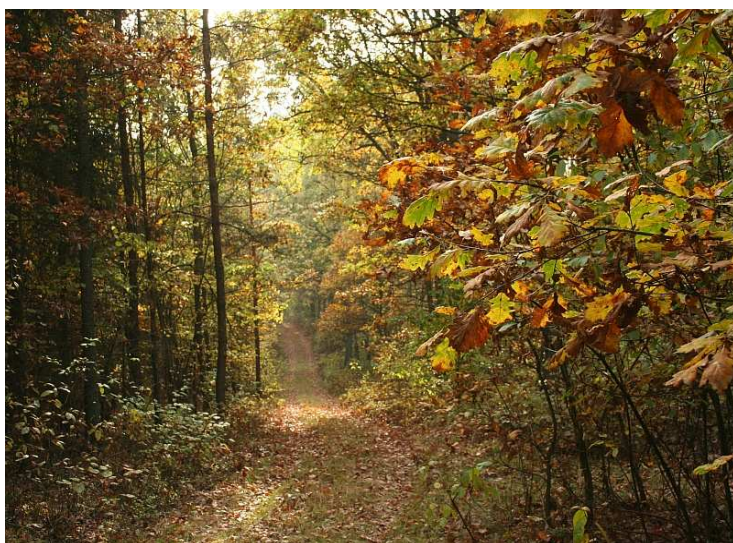
Organizacja szkoleń zaowocuje dla lokalnego środowiska wzrostem aktywności zawodowej. Przyczyni się do powstania nowych podmiotów gospodarczych oraz do spadku bezrobocia.

II. Waloryzacja zasobów przyrodniczych i kulturalnych

Cel 3. Rozwój turystyki, szczególnie weekendowej

Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań:

Radzymin to wieś ze szczególnymi walorami krajobrazowymi, atrakcyjnie położona turystycznie, otoczona lasami. Wieś przemierzają przez cały rok turyści zmotoryzowani,

pieszo lub rowerami nie mając się gdzie zatrzymać. Powstaje coraz więcej miejsc noclegowych w gminie Naruszewo, letnicy z terenu Woj. Mazowieckiego (głównie z Warszawy) coraz chętniej budują sezonowe domki spędzając tu weekendy. W Radzyminie takie właśnie osoby znajdą możliwość odpoczynku

podczas wędrowek po pięknych lasach, spożycia prowiantu, skorzystania z Internetu oraz z wyposażenia pozwalającego na atrakcyjne zorganizowanie pobytu w naszej gminie.

- ✓ turystyka piesza, konna - wędrowki, spacery leśnymi duktami – bardzo korzystne warunki termiczne i bioklimatyczne dla rekreacji wytwarzają bory sosnowe. Z uwagi na wytwarzane fitonocydy i jonizację powietrza, wykazują działania lecznicze na drogi oddechowe i układ krwionośny (normalizując ciśnienie tętnicze) oraz na układ nerwowy (działając uspokajająco). Bogactwo fauny i flory zainteresuje niejednego grzybiarza i myśliwego, zaś przepiękne krajobrazy będą natchnieniem dla malarzy i poetów.
- ✓ turystyka rowerowa:
  - w bliskim sąsiedztwie Radzimina przebiega szlak rowerowy Powiatu Płockiego „Szlak Niebieski Północ-Południe”, dł. 85 km,

- ścieżki i dukty leśne są doskonałe do uprawiania kolarstwa wyczynowego oraz górskiego typu MTB,
- ✓ wernisaże malarskie, rzeźby, fotografii lokalnych twórców,
- ✓ wycieczki turystyczne – krajobrazowe połączone ze zwiedzaniem obiektów zabytkowych (Kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Radziminie, budynek gorzelnii, park

podworski, na terenie parku pomnik przyrody – 4 lipy) oraz charakterystycznych miejsc dla Radzymina (m.in. grodzisko zwane Kopcem, mogiła powstańców polskich na cmentarzu, figurki przydrożne). Przewodnikiem turystów po regionie byłby sołtys wsi Radzymin, proboszcz parafii pw. św. Apostołów Piotra i Pawła.

Cel 4. Wykreowanie produktów lokalnych

Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań:

- ✓ ogólnodostępna książka pt. "Niezwyczajna historia zwykłej parafii. Historia Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Apostołów Piotra i Pawła w Radzyminie" autorstwa Pani Katarzyny Mączewskiej i Pani Anny Kwiatkowskiej-Pisarskiej,
- ✓ ręcznie wykonywane przez mieszkańców Radzymina i okolicznych miejscowości palmy i pisanki Wielkanocne,
  - palmy i pisanki biorą udział w konkursie parafialnym oraz ogólnopolskim, wystawiane są w kościele,
  - dzięki wybudowaniu świetlicy wiejskiej mieszkańcy będą mogli wspólnie pracować nad palmami i pisankami, spędzając aktywnie czas,
  - świetlica posłuży za miejsce, w którym będzie można oglądać i podziwiać wykonane palmy,
- ✓ wieńce dożynkowe, chleb dożynkowy, smalec, ogórki, słodkie ciasto przygotowywane przez mieszkańców parafii Radzymin z okazji dożynek parafialnych,

- ✓ prezentacja, wystawy i wernisaże amatorskiej twórczości lokalnej (m.in. serwety koronkowe, obrazy, rysunki, rzeźba).

Cel 5. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań:

- ✓ zajęcia z rękodzieła i dawnego rzemiosła (wiele kobiet potrafi jeszcze prząć, malować pisanki, piec chleb i robić pyszne, tradycyjne potrawy oraz przetwory),

- ✓ organizowanie spotkań (m.in. do Radzimina zapraszani są uczniowie z miejscowości o tej samej nazwie - z Radzimina k/Warszawy) umożliwiających poznawanie lokalnej historii, tradycji oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego połączonych:
  - z prezentacją i degustacją potraw regionalnych,
  - ze zwiedzaniem obiektów zabytkowych (m.in. Kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła, budynek gorzelnii, park podworski, na terenie parku pomnik przyrody – 4 lipy) oraz unikalnych miejsc (m.in. grodzisko zwane Kopcem, mogiła powstańców polskich na cmentarzu, figurki przydrożne),
- ✓ dożynki parafialne połączone z odpustem ku czci Matki Boskiej Częstochowskiej w kościele pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Radzyminie

- na dożynki przybywają rolnicy i mieszkańcy z terenu całej gminy Naruszewo oraz sąsiednich gmin,
  - każda wioska parafii Radzymin przygotowuje swój wieniec dożynkowy,
  - starostowie dożynek składają na ołtarzu chleb w darze za pomyślnie zebrane plony,
  - po mszy św. odbywa się uroczysta procesja z wieńcami dożynkowymi oraz degustacja przygotowywanych przez parafian wyrobów (chleb ze smalcem i ogórkiem kiszonym, słodkie ciasto),
- ✓ badania chiropterologiczne czyli spis nietoperzy w Radzyminie oraz w sąsiednich miejscowościach – świetlica wiejska służyłaby za bazę, w której opracowywane byłyby wyniki badań a zdjęcia nietoperzy w świetlicy doskonałym przykładem zachowanego dziedzictwa przyrodniczego.

- badaniami prowadzonymi latem 2004r. kierował reprezentujący Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Nietoperzy Pan Grzegorz Lesiński. Organizatorem projektu było również Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian” z siedzibą w Siedlcach, w pomoc włączyło się Nadleśnictwo Płońsk,
- w trakcie trwania badań udało się złowić 401 osobników należących do 12 gatunków, w grupie gatunków dominujących znalazł się mopek,
- kontynuacja tego typu prac w radzyminskich i naruszewskich lasach, będzie doskonałym poligonem badawczych i szansą na poznanie specyfiki życia nietoperzy.

Zasięg oddziaływania projektu

Projekt „Odnowa wsi poprzez budowę świetlicy wiejskiej w Radzyminie” swoim zasięgiem obejmować będzie cały obszar gminy Naruszewo jak również obszar Lokalnej Grupy Działania Przyjazne Mazowsze. Wynika to z zaplanowanych zadań, które zostaną zrealizowane po wybudowaniu świetlicy. Dodatkowo projekt swoim zasięgiem obejmie takie miejscowości jak:

- Radzymin k/Warszawy, pow. wołomiński (wymiana uczniów z miejscowości o tych samych nazwach),
- Warszawa, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego – naukowcy,
- Olsztyn, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski – naukowcy.

Udział partnerów w realizacji projektu

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna w Radzyminie,
- 2) Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Naruszewo,
- 3) GKS Naruszewo (Gminny Klub Sportowy Naruszewo),
- 4) Płońskie Kolo Miłośników Astronomii im. Jana Walerego Jędrzejewicza.

8. Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz Gminy Naruszewo przy opracowaniu kierunków rozwoju poszczególnych miejscowości.

Plan Odnowy Miejscowości Radzymin został skonsultowany z mieszkańcami, którzy na priorytetową inwestycję wybrali budowę świetlicy, która ma na celu stworzenie mieszkańcom dogodnych warunków do integracji społecznej oraz wykorzystanie potencjału ludzkiego do pielęgnowania i kultywowania tradycji wiejskiej, a także stworzenie miejsca do bezpiecznego rozwoju psychofizycznego dorosłych i młodzieży. Ponadto sprzyjać będzie rozwojowi zdolności twórczych lokalnej społeczności. Świetlica w Radzyminie będzie również centrum skupiającym inne sąsiednie miejscowości wiejskie oraz mieszkańców całej gminy na imprezach lokalnych i organizowanych warsztatach. Stanie się obszarem o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb kulturalnych i społecznych mieszkańców.